

الگوی مقابله با جنگ نرم آمریکا

ابوالفضل امیری^۱

محمد باقر ذوالقدر^۲

علی فرهی بوزنجانی^۳

حمیدرضا حاتمی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۰/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۱/۱۵

چکیده

رویکرد آمریکا در سال‌های اخیر براندازی نظام مقدس جمهوری اسلامی با راهبرد جنگ نرم می‌باشد. مقابله با این تهدید پیچیده و خطرناک از اولویت‌های اصلی کشور است. مقاله حاضر با هدف طراحی الگوی مقابله با جنگ نرم آمریکا انجام گرفت. نوع پژوهش کاربردی و به روش توصیفی، پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق ۲۰۰ نفر از اعضای هیات علمی، مدیران ارشد و راهبردی، پژوهشگران و خبرگان آشنا به موضوع تهدید نرم هستند. نمونه آماری این پژوهش طبق فرمول کوکران ۱۳۲ نفر تعیین گردید. در این مقاله ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های الگو مقابله با جنگ نرم و همچنین روابط بین آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل‌ها نشان داد که الگو مقابله با جنگ نرم آمریکا، دارای پنج بعد، ده مولفه است، و تعدادی شاخص می‌باشد حاصل نتایج الگو ساختاری بیانگر این است که ابعاد روانشناختی و اجتماعی نسبت به دیگر ابعاد، و شاخص عمل به رهنمودهای ولی فقیه از اعتبار و وزن بیشتری برخوردار است. این مقاله پیشنهاد دارد که مهم‌ترین مولفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی؛ اشاعه ارزشها و تفکر اسلام ناب، سرمایه اجتماعی و تفکر بسیجی، ارتقاء روحیه ولایتمداری، ارتباط‌گیری موثر، جلب رضایت و همراه سازی مردم در برنامه‌های کاربردی مسوولین کشور مورد توجه اساسی و راهبردی قرار گیرد.

کلید واژه‌ها: جنگ نرم، آمریکا، ایران، قدرت نرم، الگوی مقابله با جنگ نرم

۱- استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

۲- استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

۳- دانشیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

۴- استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مقدمه

پس از فروپاشی شوروی سابق و حادثه ۱۱ سپتامبر به ویژه، از سال ۲۰۰۶ رویکرد آمریکا روی راهبرد مهار و براندازی نرم متمرکز گردید. آنچه در جریان انتخابات سال ۱۳۸۸ بوجود آمد، تایید کننده رویکرد آمریکا به جنگ نرم است. غریبها سیاست خصمانه خود را از طریق هژمونی رسانه‌ای، شبکه‌های اجتماعی و جریان‌های مخالف تعقیب و اجرا می‌کنند. اوج این تهدید در انتخابات دهم ریاست جمهوری اسلامی ایران رخ داد، جریان اپوزیسیون و عناصر پیاده نظام دشمن با حمایت عامل خارجی، آشوب و فتنه‌ای بزرگ ایجاد نمود، دشمن تلاش می‌کند در این جنگ پشتوانه مردمی نظام اسلامی را از آن گرفته و برای رسیدن به این هدف، با ایجاد تغییر در باورها و نگرش‌های مردم بستر فروپاشی و تغییر سیاسی را فراهم نمایند. رسانه‌های غرب هم با بزرگ‌نمایی مشکلات و القای ناکارآمدی حکومت دینی، مشروعیت نظام سیاسی را کاهش دادند و به شکاف بین مردم و حکومت دامن زدند و مشکلاتی را در سطح داخلی و بین‌المللی برای جمهوری اسلامی فراهم آوردند. و در افکار عمومی، اعتبار و وجهه ملی و بین‌المللی جمهوری اسلامی را با چالش مواجه ساختند. بنابراین مقابله با جنگ نرم، که یک جنگ جامعه محور، فراگیر و عمیق است، نگرانی هر انسان فرهیخته و اندیشمندی را برانگیخته و ضرورت ایجاد می‌کند که رویکرد جدی‌تری به قدرت نرم و مدیریت آن جهت مقابله با این تهدید اتخاذ شود. ظرفیت‌ها و مولفه‌های موثر قدرت نرم جمهوری اسلامی، تاکید دارد که هدف اصلی این مقاله دستیابی به یک الگو کاربردی برای افزایش کارایی مدافعان نظام مقدس جمهوری اسلامی در عرصه مواجهه با این تهدید است. پرسش اصلی مقاله این است که الگو مقابله با جنگ نرم آمریکا علیه جمهوری اسلامی چگونه می‌باشد؟

تعاریف پایه و اساسی

جنگ نرم:

امام خامنه‌ای: جنگ نرم؛ یعنی جنگ به وسیله ابزارهای فرهنگی به وسیله نفوذ، به وسیله دروغ، به وسیله شایعه‌پراکنی، با ابزارهای پیشرفته‌ای که امروز وجود دارد... جنگ نرم یعنی ایجاد تردید در دلها و ذهن‌های مردم (در دیدار بابسیجیان ۱۳۸۸/۹/۴). "جنگ نرم استفاده طراحی شده از تبلیغات و ابزارهای مربوط به آن برای نفوذ در مختصات فکری دشمن با توسل به شیوه‌هایی که موجب پیشرفت مقاصد امنیت ملی مجری" می‌شود (کالینز، جان، ۱۹۹۱: ۴۸۷). "جنگ نرم گونه‌ای از ستیزش است که بازیگر مهاجم، به جای مقابله با جریان قدرت، "سلامت" و "اثر" قدرت حریف را اعم از "منبع و محافظ قدرت" را مورد هدف قرار می‌دهد" (افتخاری، ۱۳۹۰: ۱۵).

قدرت نرم:

قدرت نرم عبارت از تاثیر گذاری بر مخاطب و جذب او بدون بهره‌گیری از زور، به تعبیری جوزف نای می‌گوید: قدرت نرم توانایی کسب آنچه می‌خواهید از طریق اقناع و جذب کردن، نه از طریق اجبار یا پاداش می‌باشد. این شیوه‌ی غیرمستقیم رسیدن به نتایج مطلوب چهره دوم قدرت است (جوزف نای، ۱۳۸۷: ۱۲۵). قدرت نرم بر سرمایه اجتماعی بازیگر استوار می‌باشد (افتخاری، ۱۳۸۷: ۸).

الگوی مقابله با جنگ نرم:

الگو دنباله طبیعی طرح نظری و تجربی مسئله تحقیق است که به صورت عملی نشانه‌ها و خط سیرهایی که برای اجرای کار مشاهده و تحلیل در نظر گرفته خواهند شد، به یکدیگر مرتبط می‌کند (ریمن کیوی، ۱۳۸۷: ۱۵۴). الگوی مقابله مجموعه اقداماتی است که در صورت بهره‌گیری موثر از ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی در مقابله با جنگ نرم آمریکا، ضریب مصونیت بخشی نظام اسلامی را در برابر این تهدید افزایش می‌دهد.

مبانی نظری:

در مراجعه به صاحب‌نظران و محققین فعال در این حوزه با نظرات متعددی روبرو می‌شویم. طوری که، هر کسی از دریچه و دایره دید خود به موضوع نگریسته و در نتیجه قائل به ورود به بحث از زاویه تئوریک خاصی بود. با وجود این، یک نقطه تقریباً مشترک در میان نظرات مختلف قابل شناسایی و اتکاء است و آن توجه و تأکید عمیق و جدی به مقولات شناخته شده قدرت نرم و جنگ نرم بود. با عنایت به این موضوع برای رسیدن به یک چارچوب نظری و الگو مفهومی در حد مقدرات دیدگاهها و نظریه‌های مختلفی را در ارتباط با قدرت نرم، تهدید و جنگ نرم با استناد به آموزه‌های اسلامی، رویکرد امام خمینی (ره)، امام خامنه‌ای و صاحب‌نظران غربی اعم از جوزف نای، فوکویاما، هانتینگتون و جین شارب را مورد مطالعه و تبیین قرار دهیم تا بر این اساس بتوانیم به یک چارچوب نظری و یک نسبت نظری و مفهومی بین قدرت نرم و جنگ نرم برای طراحی و تدوین الگو ارایه نمائیم.

پژوهش‌های انجام شده بیانگر این است که اکثر پژوهشگران بخصوص امنیتی، باقری، نائینی، عبدالله خانی، حسینی، مرادی، و جین شارب و... استفاده از بستر انتخابات، نفوذ خارجی، کاهش مشروعیت و تغییرات سیاسی در جریان وقایع انتخابات سال ۱۳۸۸ ایران و کشورهایی که دچار انقلاب رنگی و مخملی شدند حوادثی مشترک و مشابه می‌پندارند. در زمینه مدیریت جنگ نرم کارهای تحقیقی دکتر نائینی، دکتر متقی، دکتر بیگدلو و دکتر حسینی از بنیه علمی و کاربردی بیشتری برخوردارند و به مولفه‌های کلیدی جنگ نرم و

شیوه‌های مدیریت آن در فضای عدم تعادل پرداخته اند. رساله دکتری آقای مهدی بیگدلو پیرامون قدرت نرم و مقابله با جنگ نرم، گرچه جامعه آماری آن محدود بوده ولی با توجه به استفاده از مولفه‌های قدرت نرم و آموزه‌های اسلامی دارای رویکرد ارزشی و جنبه کاربردی دارد و در اولویت بندی برخی مولفه‌های تحقیق حاضر موثر بوده است.

در بین صاحب نظران جنگ نرم علیه ایران به خصوص جریان انتخابات ۱۳۸۸ افرادی نظیر "جین شارپ"^۱، "رابرت هلوی"^۲ و "پیتر اکرمین"^۳ به حدی تاثیر گذار بودند که می‌توان گفت ایده تغییر رژیم و براندازی نرم را حاصل الگو برداری جوانان، دانشجویان و رهبران انقلاب‌های رنگی از آثار اینها تلقی نمود. در واقع آثار اینها همچون اصول راهنما در حوادث سال ۱۳۸۸ ایران و الگو برداری از آنها به خوبی مشهود می‌باشد. به عنوان نمونه جین شارپ در کتاب مهم "اصول سیاسی عمل غیر خشونت‌آمیز" به ۱۹۸ روش غیر خشونت‌آمیز برای ترغیب مخالفان به اعتراض و اعمال فشار به حاکمان اشاره کرده است. و در واقع نظریه محوری جنگ نرم مرتبط با جریانات انتخابات دهم از جمله این روش‌ها می‌توان به صدور اطلاعیه از طریق سازمانها، استفاده از نمادها و رنگ‌های گوناگون، بهره مندی از رسانه‌ها، اعتراض و نافرمانی مدنی، تحصن، اردو کشی و... اشاره نمود. در کتاب "جامعه مدنی، مبارزه مدنی" جین شارپ مبارزان و مخالفان را به سست کردن ارکان قدرت حاکمیت جهت براندازی فرا می‌خواند. از نظر شارپ سست شدن ارکان قدرت حاکمیت، به تدریج سقوط آن را رقم می‌زند و در نهایت این مخالفین هستند که زمام حکومت را در دست می‌گیرند.

مکانیزم‌ها و روش‌های براندازی نرم "دکتر جین شارپ چهار نوع مکانیزم را برای مبارزات مسالمت‌آمیز مردمی معرفی می‌کند. این چهار مکانیزم عبارتند از چانه زنی با حاکمیت برای انجام اصلاحات، مصالحه، اجبار (مسالمت‌آمیز) و فروپاشی. علاوه بر این مکانیزم‌ها، روش‌های اعتراض و مخالفت مسالمت‌آمیز نیز ارائه می‌شوند که شامل اعتراض، متقاعد کردن، عدم همکاری، و ایجاد اختلال است. این روش‌ها برای تغییرات بنیادی در ساختار قدرت جامعه کارایی قابل توجهی دارند (جین شارپ، ۱۳۸۶). "جین شارپ" نظریه پرداز کنش‌های غیر خشونت‌آمیز و رهبر انقلاب‌های رنگی برخی کشورهای اروپایی و کشورهای آسیای میانه، بویژه ایران است.

مهمترین اثر جین شارپ کتاب از دیکتاتوری تا دموکراسی می‌باشد. وی در این کتاب با تأسی از نظریه هانتینگتون در کتاب موج سوم دموکراسی سعی کرده کشورهای مخالف با لیبرال دموکراسی را دیکتاتور معرفی کرده و روش‌های متنوعی برای مقابله با این کشورها تا حصول دموکراسی مدنظر غرب پیشنهاد

1. Gene Sharp
2. Robert Helvey
3. Peter Ackerman

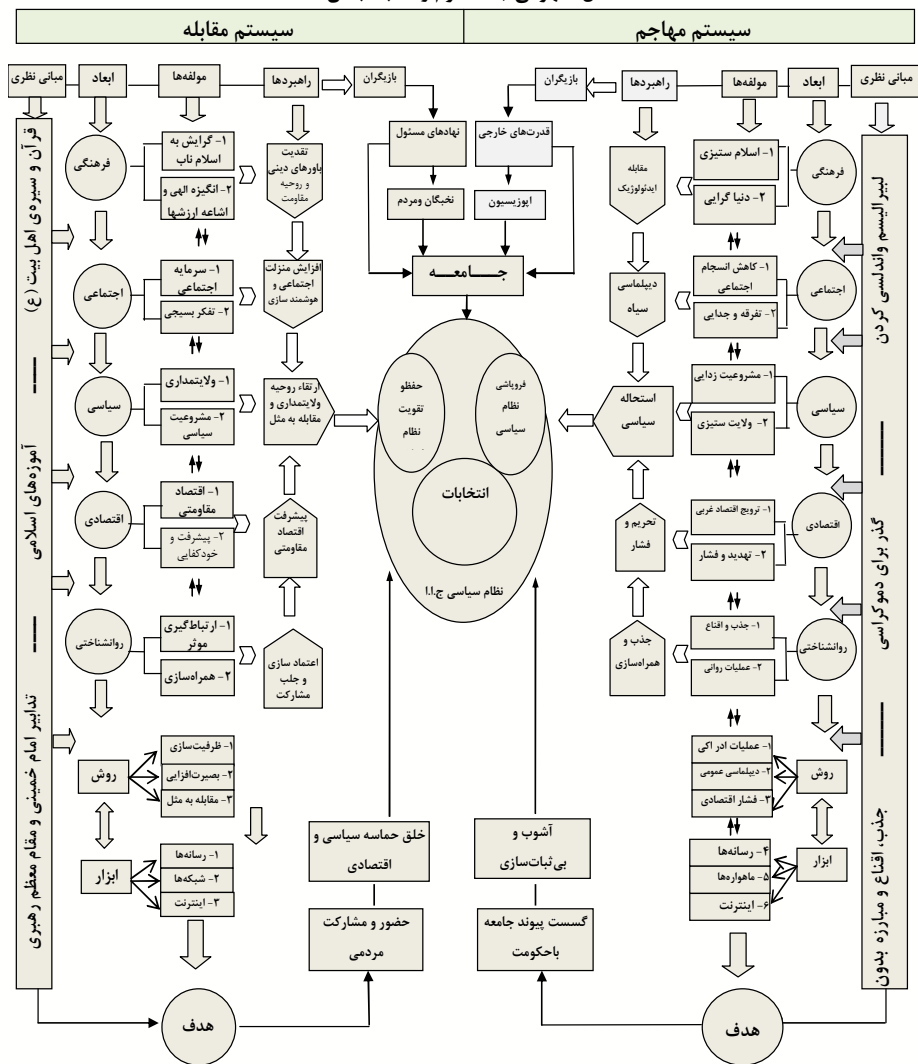
دهد. جین شارپ در این کتاب راهکارهایی را برای انقلاب رنگی ارائه می‌کند. ایشان معتقد است با بهره‌گیری از رویدادهای اجتماعی مثل انتخابات، براندازی صورت گیرد. نظریه‌پردازان اصلی این حوزه مانند جین شارپ و رابرت هلوی در استخدام سیا بوده و با بودجه این سازمان به اقدامات پژوهشی و طراحی‌های جنگ نرم می‌پردازند. و دیدگاه جنگ نرم آخرین حلقه از سلسله راهبردهای آمریکایی‌ها برای تغییر حکومت‌های ناهماهنگ با منافعشان، به‌ویژه در جهان سوم است (حسینی، ۱۳۹۰: ۸۳).

الگو جین‌شارپی بر اساس تئوری انقلاب‌های رنگی استوار است که فتنه ۱۳۸۸ از آن کپی‌برداری شده بود. در تئوری این الگو اقداماتی قبل از انتخابات شروع می‌شود و به دنبال ایجاد گسست بین مردم و حاکمیت (نائینی، ۱۳۹۱). با هدف نهایی سقوط نظام مستقر می‌باشند.

الگو مفهومی مقابله با جنگ نرم

در این مقاله نظریات و الگوهای مختلفی مورد بررسی و واکاوی قرار گرفت، مناسب‌ترین دیدگاه و الگوی که جنبه کاربردی داشته باشد، رویکرد امام خامنه‌ای است با بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی و قدرت نرم جمهوری اسلامی می‌باشد. ضمن اینکه مقاله قدرت نرم آقای بیگدلو در مقابله با جنگ نرم و آینده پژوهشی سناریوی دشمن، آقای باقری در تقویت و اولویت بندی عناصر الگو موثر بودند. الگو مفهومی محقق به منظور مقابله با جنگ نرم آمریکا متشکل از مبانی نظری، راهبردها و ابعاد پنج‌گانه در عرصه‌ی جنگ نرم و مقابله با آن، دارای ده مولفه و هر مولفه واجد سه شاخص درسیستم مهاجم و ده مولفه و هر مولفه واجد سه شاخص در سیستم مقابله با جنگ نرم می‌باشد که با استناد به آموزه‌های اسلامی، رویکرد مقام معظم رهبری به عنوان مرجع، الگو کارکرد گرایي پارسونز، الگو جذب و اقناع جوزف نای موثر در الگو مفهومی ارائه شده در صفحه بعد می‌باشند.

مدل مفهومی جنگ نرم و مقابله با آن

شکل ۱- الگو مفهومی جنگ نرم و مقابله با آن

ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جنگ نرم

جنگ نرم ابعاد و مولفه‌ها و شاخص‌های مختلفی دارد که برخی از ابعاد و مولفه‌های آن عبارتند از:

بعد فرهنگی جنگ نرم:

دیوید کیو مامور سازمان سیا می‌گوید: مهمترین حرکت براندازی جمهوری اسلامی تضعیف باورها و تغییر فرهنگ جامعه فعلی ایران است و ما مصمم به آن هستیم (خرم، ۱۳۷۶: ۶۵). مهمترین مولفه‌های بعد فرهنگی جنگ نرم عبارتند از: تضعیف باورها و ارزشها، غفلت و بی‌بصیرتی، ولایت‌ستیزی، تغییر در سبک زندگی و...

بعد سیاسی جنگ نرم:

اصلی‌ترین بعد جنگ نرم، بعد سیاسی آن است. عمده مولفه‌ها و شاخص‌های جنگ نرم سیاسی عبارتند از: مشروعیت زدایی، کاهش اعتماد سیاسی، القای ناکارآمدی نظام دینی، ایجاد یاس و ناامیدی، ایجاد تفرقه و شکاف سیاسی، القای شایعه تقلب، تشویق به نافرمانی مدنی و اعتراض، اردوکاری خیابانی و... می‌باشند. این تهدیدات انسجام سیاسی جامعه را هدف آماج خود قرار می‌دهد و با افزایش سطح انتظارات فراتر از توانمندی نظام سیاسی، به اندیشه ناکارآمدی دولت دامن می‌زند (پور احمدی، ۱۳۸۹: ۸۵).

بعد اقتصادی جنگ نرم:

یکی از سیاست‌های جدی دولت امریکا در مقابله با ایران، تلاش برای ناکارآمد کردن نظام جمهوری اسلامی و مواجه کردن آن با مشکلات فراگیر اقتصادی است (حسین‌زاده، ۱۳۳۹: ۱۲۸). به اعتقاد نای، امریکا در آینده جنگ نرم را با ایران در پیش خواهد گرفت و برای پیشبرد این جنگ از اهرم فشار اقتصادی هم استفاده خواهد کرد (جوزف نای، ۱۳۹۰).

بعد اجتماعی جنگ نرم:

بُعد اجتماعی، روابط و تعامل میان فردی، انسجام یا کاهش انسجام اجتماعی، تشکلهای اجتماعی، تشکلهای گروهی و اپوزیسیون داخلی، قومیت‌گرایی، آداب و رسوم و رفتارهای جمعی از جمله مؤلفه‌های بُعد اجتماعی تهدید نرم هستند که آماج تغییر قرار می‌گیرند.

بعد روانشناختی جنگ نرم:

مولفه‌های روانشناختی اصلی‌ترین شاخص جنگ نرم در عصر نبرد نامتقارن به شمار می‌روند. جنگ نرم مربوط به شرایطی است که کشورها انگیزه و اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند و نمی‌توانند اهداف خود را پیگیری کنند. (ترابی، ۱۳۸۹: ۴۵) بعد روانشناختی جنگ نرم دارای مولفه‌های مختلفی است که برخی از آنها عبارتند از: جذب و اقتاع (نای: ۲۰۰۴: ۴۴). تحریک احساسات و ناامید کردن مردم؛ دشمنان اسلام سعی فراوانی در ناامید کردن مردم از نظام اسلامی دارند.

قدرت نرم جمهوری اسلامی

مهمترین عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: تفکر شیعه و اشاعه ارزشها، پیشینه و نفوذ فرهنگی، ولایت فقیه و ولایتمداری، انسجام و سرمایه اجتماعی، روحیه انقلابی و شهادت‌طلبی، مشروعیت سیاسی، قدرت و نفوذ ایدئولوژیکی و منطقه‌ای، اقتصاد مقاومتی، دیپلماسی و ارتباط موثر و... می‌باشد. برخی از این مؤلفه‌ها عبارتند از:

۱- تفکر شیعه و اشاعه ارزش‌ها

اندیشه شیعه سرچشمه اصلی قدرت ایران است. الگوگیری از امامان معصوم علیه السلام بخصوص حضرت ابا عبدالله (ع) برای مقاومت و ایستادگی در برابر زیاده خواهان و امید به انتظار حضرت ظهور ولی عصر عج و آینده نگری و اعتقاد به برقراری عدالت واقعی و ایجاد یک مدینه فاضله از آرمان‌های مقدس شیعه و مسلمانان انقلابی در برابر تفکر لیبرالیسم و متجاوزین آمریکا بی‌بوته و هست. امروزه با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی، ایام الله‌های دینی و اسلامی به عنوان مهمترین عناصر قدرت نرم در راستای تقویت روحیه معنوی، ایثارگری و انسجام اجتماعی و ملی مردم در برابر مستکبران جهانی به ویژه آمریکا نقش کم نظیری را ایفا نموده است. ظهور اسلام سیاسی و انقلابی عاملیت غرب به مبارزه طلبیده و الگوی و سبک زندگی اسلامی را در برابر زندگی غربی ارایه می‌نماید (متقی، رویایی غرب معاصر، ص ۳۸۲).

۲- مشروعیت سیاسی

برخورداری نظام سیاسی ایران از پشتوانه‌ی عظیم مردمی، قدرت نرم جمهوری اسلامی را به شدت افزایش داده است. نظام اسلامی با این پشتوانه از همه موانع می‌تواند عبور کند (نائینی: ۱۳۹۱: ۱۰۱). در نظام سیاسی اسلام و انقلاب اسلامی ایران، مردم یکی از سه رکن اساسی نظام می‌باشند. رکن مهمی که مکمل و متمم تحقق دو رکن دیگر یعنی اسلامیت و رهبری است.

۳- ولایت فقیه (رهبری مقتدر)

رهبری در نظام جمهوری اسلامی ایران دارای اقتداری مشروع بوده و از توانایی و کارآمدی فراوانی برخوردار می‌باشد که به عنوان یکی از عناصر قدرت نرم در عرصه‌های داخلی و خارجی به اهداف طراحی شده نظام می‌پردازد (پوراحمد، ۱۳۸۹: ۱۴۵). رهبری در جامعه ما در حکم یک روح و یک کلیت به شمار می‌آید که به لایه‌های متعدد جامعه امید، توان، شهامت و توانایی می‌بخشد. ولایت فقیه از مهم‌ترین مولفه‌های ظهور قدرت نرم جمهوری اسلامی است که نقش و مدیریت حکیمانه خود را در عبور از حوادث و توطئه‌های دشمنان پس از انقلاب اسلامی (بیگدلو ۱۳۹۱: ۱۳۶).

۴- انسجام اجتماعی و همگرایی درونی

همگرایی و انسجام درونی به عنوان یکی از عناصر مهم قدرت نرم یا از ارزش‌ها، هنجارها و اصول ملی و هویت‌های تاریخی و ماهوی یک ملت نشئت می‌گیرد و یا ریشه در منافع مشترکی دارد، که متوجه همه گروه‌ها و توده‌های درونی آن ملت است (پورا احمد، ۱۳۸۹: ۱۶۳).

۵- سرمایه اجتماعی و انسانی

یکی از نیازهای هر جامعه و حکومت برای اداره جامعه و تحقق خواسته‌های مردم، توانایی بسیج نیروها و امکانات به صورت گسترده و در کم‌ترین زمان و به کارگیری شایسته آنها می‌باشد (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۷: ۴۱۳). نمونه‌ی موفق سرمایه اجتماعی در انقلاب اسلامی که در برابر تهدیدهای سخت و نرم دشمنان از کارآمدی بسیار خوبی برخوردار بوده است، بسیج مستضعفین می‌باشد که در آذرماه سال ۱۳۵۸ به دستور امام خمینی(ره) تاسیس گردید.

۶- موقعیت اقتصادی و ژئوپلیتیکی ایران

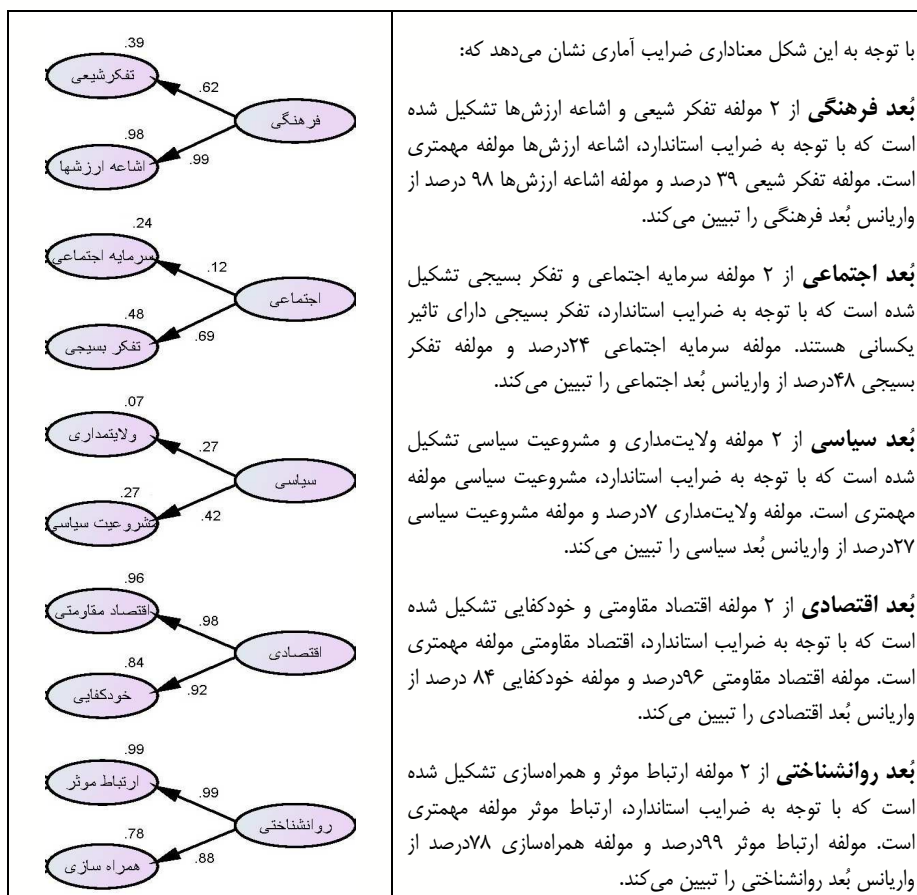
ارزش و اهمیت ژئوپلیتیک ایران در این است که این کشور مابین دوسوی جهان شرق و غرب قرار دارد و به چهار راه بین‌المللی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی جهان... تبدیل شده است. جمهوری اسلامی ایران در منطقه‌ای واقع است که بیش از ۳۶۵ میلیارد بشکه نفت در زیر توده‌های سخت شنی سواحل خلیج فارس و آب‌های کم‌عمق آن انباشته شده است و حدود ۶۶٪ از منابع نفت جهان در این منطقه نهفته است. در اختیار داشتن مهم‌ترین و حساس‌ترین تنگه بین‌المللی خاورمیانه، سهم‌بودن در تولید و صادرات مهم‌ترین کالای سیاسی، اقتصادی جهان (نفت)، داشتن مرزهای بین‌المللی با ۱۵ کشور منطقه، نزدیکی به قدرت‌های شرق (روسیه، چین، ژاپن، هند) و غرب (اتحادیه اروپا) و تأثیرگذاری جدی بر افکار عمومی منطقه، از مهم‌ترین عوامل ژئوپلیتیکی ایران محسوب می‌شوند که عناصر قدرت نرم این کشور را تحت تأثیر گسترده قرار می‌دهند (پورا احمدی، ۱۳۸۹: ۲۱۵). الگوی اقتصاد مقاومتی ایران را می‌توان با چهار مولفه اساسی شامل رشد اقتصادی، عدالت اقتصادی، ثبات اقتصادی و فنریت اقتصادی پیشنهاد نمود. (سیف، ۱۳۹۱: ۲۱). در واقع می‌توان با بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی و کاربردی نمودن الگوی اقتصاد مقاومتی امام خامنه‌ای جنگ نرم اقتصادی دشمن را با تاکامی روبرو ساخت.

۷- مولفه روانشناختی و ارتباط موثر

خداوند سبحان در سوره طه به حضرت موسی می‌فرماید: «فقولا له قولاً لبنا لعله و يتذكر او يخشى»، بروید به سوی فرعون که سرکشی کرده، با او گفتاری نرم و لین داشته باشید، شاید یادآور شود یا بترسد. از مهم‌ترین کلیدهای موفقیت در عصر ارتباطات، توجه به رویکرد روانشناختی و ارتباط‌گیری موثر جهت به دست آوردن "قلوب و اذهان" مردم است. اگر عناصر خودی بتوانند قلوب و اذهان مردم را در خود جذب کنند، ضمن آنکه آشوبگران را از منابع و حمایت‌های مادی - معنوی مردم محروم می‌کنند، می‌توانند اطاعت لازم را که به منزله‌ی عاملی حیاتی در کنترل فتنه در اختیار داشته باشند (حسینی، ۱۳۹۰: ۱۰۶).

تجزیه و تحلیل داده‌ها

بررسی ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جنگ نرم امریکا علیه ج.ا.ا.

شکل ۲- الگو اندازه‌گیری ابعاد و مولفه‌های مقابله با جنگ نرم امریکا علیه ج.ا.ا.
بررسی نحوه ارتباط و تعامل بین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های الگو مقابله با جنگ نرم
الف) بررسی ارتباط بین ابعاد

جدول ۱- نتایج آزمون همبستگی بین ابعاد الگو مقابله با جنگ نرم امریکا علیه ج.ا.ا. (n=132)

اقتصادی	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	آماره‌ها	
				ضریب همبستگی	سطح معناداری
			۰/۸۹۴**	ضریب همبستگی	اجتماعی
				سطح معناداری	
		۰/۵۷۳**	۰/۳۳۴**	ضریب همبستگی	سیاسی
				سطح معناداری	
	۰/۴۰۳**	۰/۴۷۶**	۰/۳۴۰**	ضریب همبستگی	اقتصادی
				سطح معناداری	
۰/۶۴۴**	۰/۳۹۰**	۰/۵۰۵**	۰/۳۹۵**	ضریب همبستگی	روانشناختی
				سطح معناداری	

** سطح معناداری کمتر از ۰,۰۱

نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که با توجه به ضرایب همبستگی و سطوح معناداری متناظر، بین ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، و روانشناختی ارتباط مستقیم و معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر، تلاش در تقویت و افزایش هر یک از آنها با افزایش سایر ابعاد همراه خواهد شد.

*میزان سهم هر یک از ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های الگو مقابله با جنگ نرم امریکا

جدول ۲- نتایج حاصل از میزان سهم هر یک از ابعاد در مقابله با جنگ نرم

نتیجه	سطح معناداری	میزان سهم	مسیر
تایید رابطه	کمتر از ۰,۰۰۱	۰/۵۸	قدرت نرم ← فرهنگی
تایید رابطه	کمتر از ۰,۰۰۱	۰/۸۶	قدرت نرم ← اجتماعی
تایید رابطه	کمتر از ۰,۰۰۱	۰/۶۶	قدرت نرم ← سیاسی
تایید رابطه	کمتر از ۰,۰۰۱	۰/۵۷	قدرت نرم ← اقتصادی
تایید رابطه	کمتر از ۰,۰۰۱	۰/۶۰	قدرت نرم ← روانشناختی

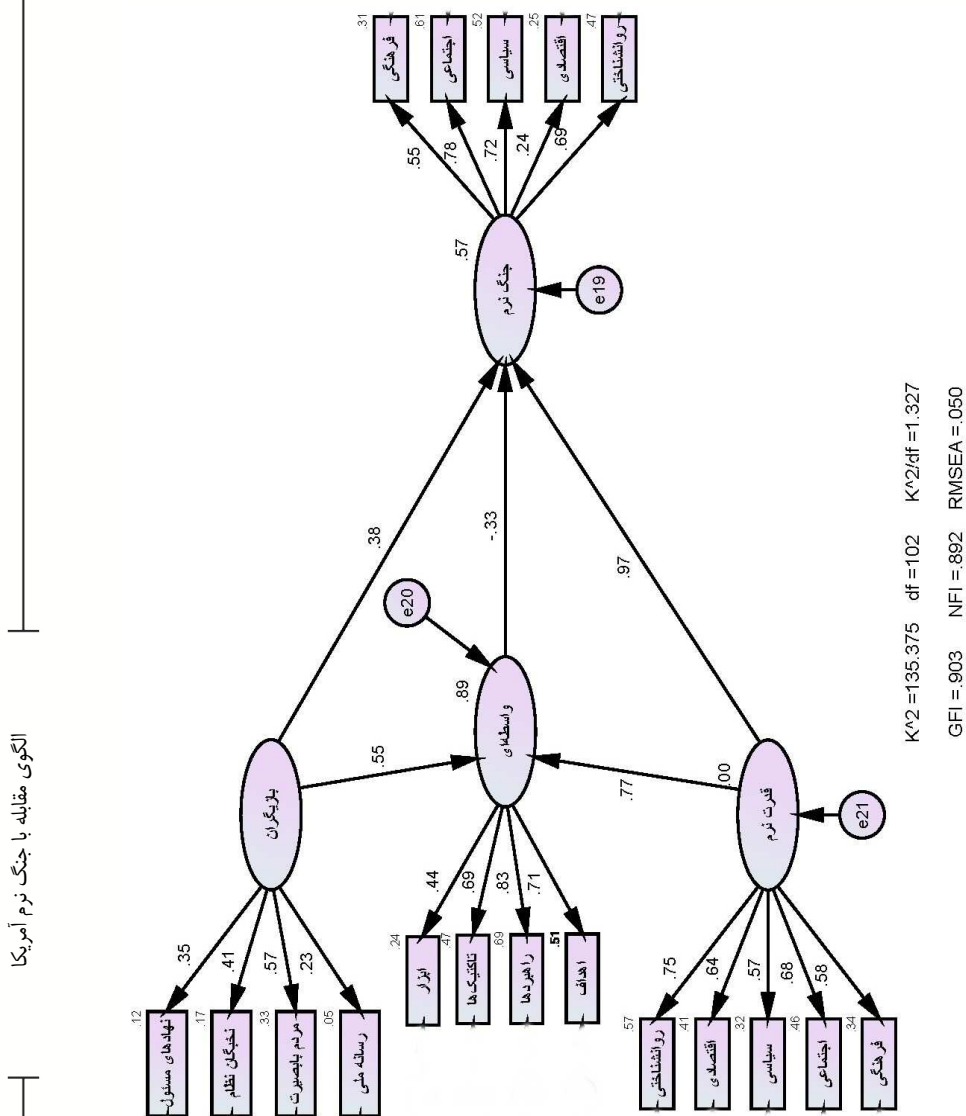
نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که میزان سهم هر یک ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، روانشناختی به ترتیب ۰,۵۸؛ ۰,۸۶؛ ۰,۶۶؛ ۰,۵۷؛ و ۰,۶۰ می‌باشد. با توجه به این نتایج، بیشترین سهم و تاثیر مربوط به بُعد اجتماعی (۰,۸۶) است که نشان می‌دهد تغییری به اندازه یک انحراف معیار در متغیر اجتماعی موجب ایجاد تغییری به اندازه ۰,۸۶ انحراف معیار در متغیر قدرت نرم ج.ا.ا. خواهد شد، نکته کاربردی این است که از دید نمونه مورد بررسی، برای افزایش قدرت مقابله با جنگ نرم امریکا قابل توجه‌ترین بُعد جهت سرمایه‌گذاری مادی و معنوی، مسایل اجتماعی کشور می‌باشد.

جدول ۳- نتایج حاصل از میزان سهم هر یک از مولفه‌ها در مقابله با جنگ نرم

مسیر	میزان سهم	سطح معناداری	نتیجه
فرهنگی ← اشاعه ارزشها	۰/۹۹	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
فرهنگی ← تفکر شیعی	۰/۶۳	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
اجتماعی ← تفکر بسیجی	۰/۶۹	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
اجتماعی ← سرمایه اجتماعی	۰/۵۷	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
سیاسی ← مشروعیت سیاسی	۰/۶۲	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
سیاسی ← ولایت‌مداری	۰/۸۳	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
اقتصادی ← خودکفایی	۰/۹۲	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
اقتصادی ← اقتصاد مقاومتی	۰/۹۸	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
روانشناختی ← همراه‌سازی	۰/۸۸	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه
روانشناختی ← ارتباط موثر	۰/۹۹	کمتر از ۰,۰۰۱	تایید رابطه

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که در بُعد فرهنگی، میزان سهم مولفه اشاعه ارزشها ۰,۹۹ و سهم تفکر شیعی ۰,۶۳ می‌باشد که نشان دهنده سهم بیشتر مولفه اشاعه ارزشها در مقایسه با ترویج تفکر شیعی می‌باشد. به عبارت دیگر، تغییری به اندازه یک انحراف معیار در متغیر اشاعه ارزشها موجب ایجاد تغییری به اندازه ۰,۸۳ انحراف معیار در متغیر فرهنگی خواهد شد. استدلال فوق را دقیقاً می‌توان در مورد میزان سهم سایر مولفه‌ها در ابعاد مربوطه تکرار کرد.

الگو مقابله با جنگ نرم امریکا علیه جمهوری اسلامی

شکل ۳- ضرایب استاندارد الگو ساختاری مقابله با جنگ نرم

اعتبار الگو: نتایج شکل ۳ نشان می‌دهد که با توجه به مقادیر مجذور کا (۱۳۵,۳۷۵)، درجه آزادی (۱۰۲)، شاخص برازش هنجار شده (۰,۸۹۲) شاخص نیکویی برازش (۰,۹۰۳) و شاخص ریشه دوم میانگین

مربعات خطای برآورد (۰,۰۵۰)، الگو از برازش خوبی برخوردار می‌باشد. نسبت مجذور کا بر درجه آزادی در این الگو برابر ۱,۳۲۷ می‌باشد که مقدار مناسبی است. نتایج فوق در جدول ۴-۱۷ ارایه شده است.

جدول ۴- نتایج حاصل از یافته‌های نیکویی برازش الگو ساختاری مقابله با جنگ نرم

ردیف	شاخص‌های برازش	مقدار
۱	نسبت مجذور کا بر درجه آزادی	۱/۳۲۷
۲	شاخص برازش هنجار شده	۰/۸۹۲
۳	شاخص نیکویی برازش	۰/۹۰۳
۴	شاخص ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد	۰/۰۵۰

جدول اندازه‌گیری قدرت نرم

جدول ۵- نتایج حاصل از سنجش الگو اندازه‌گیری قدرت نرم

نتیجه	سطح معناداری	مقدار t	انحراف استاندارد	وزن رگرسیونی (بتا)		شاخص‌ها روابط
				استاندارد	غیر استاندارد	
				۰/۵۸۰	۱/۰۰۰	قدرت نرم ← فرهنگی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۴۸۲	۰/۲۳۲	۰/۶۷۶	۱/۲۷۱	قدرت نرم ← اجتماعی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۴/۸۷۹	۰/۱۹۶	۰/۵۶۸	۰/۹۵۸	قدرت نرم ← سیاسی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۲۱۸	۰/۳۴۲	۰/۶۴۱	۱/۷۸۳	قدرت نرم ← اقتصادی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۸۷۴	۰/۲۶۵	۰/۷۵۵	۱/۵۵۷	قدرت نرم ← روانشناختی

*** : سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که تمامی سطوح معناداری در سطح کمتر از ۰,۰۰۱ معنادار هستند که نشان دهنده این است که مولفه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، و روانشناختی جزء مولفه‌های قدرت نرم ج.ا.ا. هستند. بررسی مجدد داده‌های جدول مذکور نشان می‌دهد که با توجه به مقادیر ضرایب استاندارد، مولفه روانشناختی با ضریب ۰,۷۵۵، مهمترین و تاثیرگذارترین مولفه قدرت نرم ج.ا.ا. در مقابله با جنگ نرم است.

جدول اندازه‌گیری جنگ نرم امریکا

جدول ۶- نتایج حاصل از سنجش الگو اندازه‌گیری جنگ نرم امریکا

نتیجه	سطح معناداری	مقدار t	انحراف استاندارد	وزن رگرسیونی (بتا)		شاخص‌ها روابط
				استاندارد	غیر استاندارد	
				۰/۵۵۳	۱/۰۰۰	جنگ نرم ← فرهنگی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۵۱۹	۰/۲۲۲	۰/۷۸۰	۱/۲۲۵	جنگ نرم ← اجتماعی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۳۹۵	۰/۱۹۳	۰/۷۱۸	۱/۰۲۴	جنگ نرم ← سیاسی
تایید رابطه	۰/۴۹۶	۰/۶۸۰	۰/۷۱۷	۰/۲۳۸	۰/۴۸۸	جنگ نرم ← اقتصادی
تایید رابطه	۰/۰۰۰	۵/۵۱۵	۰/۲۱۶	۰/۶۸۹	۱/۱۹۰	جنگ نرم ← روانشناختی

*** : سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بجز مولفه اقتصادی، سایر سطوح معناداری در سطح کمتر از ۰,۰۰۱ معنادار هستند که نشان دهنده این است که جنگ نرم امریکا در حیطه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، و روانشناختی در جریان است. بررسی مجدد داده‌های جدول مذکور نشان می‌دهد که با توجه به مقادیر ضرایب استاندارد، مولفه اجتماعی با ضریب ۰,۷۸۰، مهمترین و تاثیرگذارترین مولفه جنگ نرم امریکا است.

بررسی الگو ساختاری

جدول ۷- نتایج حاصل از سنجش الگو ساختاری مقابله با جنگ نرم امریکا علیه ج.ا.ا.

سطح معناداری	مقدار t	انحراف استاندارد	وزن رگرسیونی (بتا)		شاخص‌ها روابط
			استاندارد	غیر استاندارد	
۰/۰۰۰	۵/۲۶۴	۰/۰۲۵	۰/۵۴۸	۰/۱۳۱	بازیگران ← واسطه‌ای
۰/۰۰۰	۶/۳۳۲	۰/۱۴۱	۰/۷۶۶	۰/۸۹۵	قدرت نرم ← واسطه‌ای
۰/۳۹۱	-۰/۸۵۷	۰/۴۸۳	-۰/۳۲۷	-۰/۴۱۴	واسطه‌ای ← جنگ نرم
۰/۰۹۶	۱/۶۶۵	۰/۰۶۹	۰/۳۷۸	۰/۱۱۴	بازیگران ← جنگ نرم
۰/۰۰۳	۲/۹۵۶	۰/۴۸۶	۰/۹۷۲	۱/۴۳۶	قدرت نرم ← جنگ نرم

*** : سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که با توجه به مقادیر آزمون t سطوح معناداری: بازیگران قدرت نرم ج.ا.ا. بر متغیرهای واسطه‌ای (ابزار، تاکتیک‌ها، راهبردها، و...) تاثیرگذار هستند.

مولفه‌های قدرت نرم ج.ا.ا. بر متغیرهای واسطه‌ای تأثیرگذار هستند. متغیرهای واسطه‌ای به طور مستقیم، تأثیری بر جنگ نرم امریکا ندارند. بازیگران قدرت نرم ج.ا.ا. به طور مستقیم، تأثیری بر جنگ نرم امریکا ندارند. مولفه‌های قدرت نرم ج.ا.ا. بر مولفه‌های جنگ نرم امریکا تأثیرگذار هستند.

الگو مقابله با جنگ نرم امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

بنا بر یافته‌های مقاله حاضر که با هدف دستیابی به الگو مقابله با جنگ نرم امریکا علیه ج.ا.ا. و با تأکید بر رویکرد ها، ابعاد و شیوه‌های جنگ نرم امریکا و بررسی راهبردها، اهداف، ابعاد، مولفه‌ها و شاخص قدرت نرم جمهوری اسلامی برای مقابله با این تهدید انجام گرفته است. تحقیق به شکل کاربردی و با استفاده از تکنیک معادلات ساختاری و استفاده از نرم افزار اموس^۱ انجام گرفت و نتایج نشان می‌دهد که الگو از برازش مناسبی برخوردار است. با توجه به یافته‌ها و نتایج بدست آمده از جامعه نمونه، الگوی نهایی دارای پنج بعد، ده مولفه و ۱۲۲ شاخص است. اولین ویژگی توجه به ابعاد، مولفه‌های قدرت نرم ج.ا.ا. مولفه اجتماعی با ضریب ۰,۷۸۰، مهمترین و تأثیرگذارترین مولفه جنگ نرم امریکا می‌باشد. دومین ویژگی الگو توجه به رویکرد سیستم کارکرد گرایی آقای پارسونز می‌باشد. در این الگو بایسته‌های موثر در مواجهه با جنگ نرم، عبارتند از داشتن رویکرد راهبردی، به روز رسانی بازیگران و مردم با بصیرت، توجه به رویکرد روانشناختی و الگوی ارتباط موثر (مردم محوری)، توجه به مولفه‌های تفکر شیعی و اشاعه آن، التزام عملی به اسلام، ولایت‌مداری و عمل به رهنمودهای ولی‌فقیه می‌باشد. سومین ویژگی، الگو در فرایند شکل‌گیری با تلفیقی از سیستم کارکردگرایی پارسونز، الگو جذب و اقناع جوزف نای و دیگر صاحب نظران بر محور رویکرد اسلامی به ویژه نظرات امام خامنه‌ای استوار است.

یافته‌های تحقیق

۱- یافته‌های پژوهش گویای آن است که از بین ابعاد، مولفه‌ها و متغیرهای واسطه، راهبردها و بازیگران مقابله با جنگ نرم مولفه اشاعه ارزشها در بعد فرهنگی و مولفه ولایت‌مداری در بعد سیاسی، مولفه اقتصاد مقاومتی در بعد اقتصادی و مولفه همراه سازی در بعد روانشناختی، در بین ابعاد و مولفه‌ها و مردم با بصیرت در میان بازیگران مقابله باجنگ نرم، و راهبردها از بین متغیرهای میانجی دارای ضریب اهمیتی بالایی هستند و توصیه می‌شود مدیران و کارشنان در برنامه ریزی و تصمیمات اساسی به این عناصر توجه بیشتری نمایند.

- ۲- با توجه به یافته‌های تحقیق که اعلام شد بعد روانشناختی و مولفه‌های ارتباط‌گیری موثر و همراه‌سازی از مهمترین ابعاد و مولفه‌های مقابله با جنگ نرم می‌باشد تاکید بر این است که یکی از اصول مهم مقابله با جنگ نرم آمریکا افزایش قدرت اقناع گری و توجه به کارآمدسازی دستگاه‌های مسوول، نهادهای انقلابی وهوشمند سازی عناصر مدافع در این رابطه است
- ۳- باتوجه به نظرات جامعه نمونه بالاترین سهم را در مقابله با جنگ نرم مولفه ولایتمداری، وشاخص عمل به رهنمودهای ولی فقیه دارد. بنابراین ضروری است با تشریح و تبیین کارکرد جایگاه ولایت فقیه در برابر تهدیدات داخلی و خارجی و ترویج افکار و اندیشه‌های انقلابی معظم له در سطح داخل و خارج اشاعه یابد، واعتماد نخبگان و مردم نسبت به مقام معظم رهبری افزایش یابد.
- ۴- با عنایت به وجود سطحی از نارضایتی در کلیه جوامع، تمهید و اجرای سیاست هایی که بتواند از طریق مدیریت نارضایتی، از تبدیل آنها به اعتراض جلوگیری نماید، ضروری است. شاید هیچ سیاستی موثرتر و کارآمدتر از نمایش و بهره برداری از قدرت نرم سیاسی در این مرحله نباشد.
- ۵- یافته تحقیق گویای این است که اعتماد جامعه نمونه نسبت به رسانه ملی ضعیف است ونقش این رسانه در انتقال حقایق و تحلیل‌های سیاسی به مخاطب در برابر شبکه‌های خارجی مشهود و کافی نمی‌باشد. لزوم فرهنگ سازی و ارتقاء سواد رسانه‌ای مردم، به ویژه جوانان نسبت به تهدیدها و چالش‌های ناشی از برنامه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای دشمن و ارتقاء منزلت اجتماعی نهادهای انقلابی و مدافعان نظام اسلامی از مسائل حائز اهمیت است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به متغیرهای اصلی این الگو، موثرترین مولفه برای مقابله با اسلام ستیزی، گزینه‌ی گرایش به اسلام ناب و تفکر شیعه است، که با بهره‌گیری از این مولفه، می‌توان اسلام ستیزی راکاهش داد و روحیه مقاومت مردم و جوانان را بالابرد. دراین الگو سرمایه اجتماعی وتفکرسیجی به عنوان یکی از مولفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی است که در واقع درطول سه دهه و نیمی از عمر بابرکت جمهوری اسلامی کارکردخودش را نشان داده است و این مولفه می‌تواند روی مسئله‌ی تفرقه افکنی و کاهش انسجام اجتماعی تاثیرگذار باشد. دیگر مولفه‌ی کلیدی جنگ نرم مشروعیت زدایی و کاهش اعتماد مردم نسبت به حکومت دینی است، که با اطمینان می‌توان گفت مولفه‌ی بسیارمهم و مصونیت بخش در این عرصه تبیین کارکردهای نظام ولایت فقیه و وحدت ملی حول این اصل مهم است که می‌تواند، با انسجام بخشی به جامعه، کارکرد دولت و حکومت اسلامی را ارتقاء بخشد ومشروعیت سیاسی نظام را بالا می‌برد. لذا ضروری است با ارتقاء روحیه ولایتمداری و افزایش کارآمدی نظام اسلامی زمینه امیدواری واعتماد مردم به حکومت

دینی را افزایش داد. در برابر مولفه‌ی تحریم و فشار اقتصادی، رویکرد اقتصاد مقاومتی و تلاش در جهت خودکفایی، می‌تواند نظام اسلامی را تاحدی در برابر تهدیدها و تحریم اقتصادی دشمن بیمه نماید. با استناد به نظریه آقای جوزف نای امروزه یکی راهبردهای استکبار جهانی به ویژه آمریکا راهبرد جذب و اقناع مردم ومخاطب ایرانی از طریق دیپلماسی عمومی و هژمونی رسانه‌ای غرب می‌باشد، که در این عرصه شایسته است با بهره‌گیری از آموزه‌های قرآنی و سیره اهل بیت (ع)، ضمن تولید برنامه‌های جذاب و هدفمند، ارتباطگیری موثر همراه با برخوردهای محبت‌آمیز با مردم و جوانان داشت و بستر اعتماد مردم به رسانه ملی افزایش داد. راهبرد عملیاتی دشمن در عرصه جنگ نرم، استفاده از بستر انتخابات و طرح اتهام تقلب با هدف نهایی تغییر و فروپاشی نظام سیاسی حاکم می‌باشد. که برای مقابله با این رویکرد، ضروری است با اتخاذ راهبرد ایجاد وحدت و هالگوی در جامعه به خصوص در بین نخبگان و عوامل تاثیر گذار زمینه مصونیت بخشی و حفظ و تقویت نظام اسلامی رافراهم ساخت و تهدیدهای ناشی از جنگ نرم دشمنان را در این عرصه عقیم نمود. بهره‌گیری شایسته از قدرت نرم جمهوری اسلامی و اهمیت بیشتر به ابعاد اجتماعی و روانشناختی جنگ نرم و الگوی مقابله با آن می‌تواند مارا در پیشگیری و مقابله موثر با این تهدید فراگیر سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و رسانه‌ای غرب بویژه آمریکا یاری رساند.

کتابنامه

قرآن

- امام خمینی، *صحیفه نور*، جلد، ۱۵، ۱۸، ۱۹ و ۲۱ انتشارات سازمان چاپ وزارت ارشاد اسلامی تهران، ۱۳۷۸
- افتخاری، اصغر و همکاران (۱۳۸۷) *قدرت نرم و سرمایه اجتماعی*، انتشارات دانشگاه امام صادق
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۷)، مقالات برگزیده بسیج و قدرت نرم: «*دو چهره قدرت نرم*»، تهران: پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج - دانشگاه امام صادق (ع)، بهار ۱۳۸۷.
- امیری، ابوالفضل (۱۳۹۰)، *جنگ نرم از تهدید تا مواجهه*، انتشارات شوریده
- باصری، احمد (۱۳۹۱) رساله دکتری *طراحی الگو رسانه‌ی ملی در مقابله با جنگ نرم*، دانشگاه جامع امام حسین (ع)
- باقری چوکامی، سیامک (۱۳۹۱)، رساله دکتری *راهبردهای مقابله با جنگ نرم در دهه چهارم*، دانشگاه دفاع ملی
- بیگدلو، مهدی (۱۳۹۱)، رساله دکتری *نقش قدرت نرم ج.ا.ا در مقابله با جنگ نرم* با تاکید بر دانشکده‌های علوم سیاسی و اجتماعی و مدیریت دانشگاه تهران
- پوراحمدی، حسین (۱۳۸۹) *قدرت نرم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی*، دانشگاه باقرالعلوم (ع) نشر بوستان کتاب حوزه علمیه قم
- جوزف نای (۱۳۸۸) *قدرت نرم*، با مقدمه اصغر افتخاری، ترجمه روحانی و ذوالفقاری دانشگاه امام صادق و پژوهشکده بسیج، تهران،
- جوزف نای (۱۳۹۰) *آینده قدرت* ترجمه رضا مراد صحرایی و همکاران، انتشارات حروفیه با همکاری مؤسسه تحقیق نوین دانشمند، تهران
- جین شارپ، رابرت هلوی (۱۳۸۶)، *جامعه مدنی، مبارزه مدنی*، ناشر روشنگران و مطالعات زنان
- خرم، مسعود (۱۳۸۳)، *هویت*، تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی حیان
- ریمون کیوی، لوک وان کامپنهود (۱۳۸۸)، *روشن تحقیق در علوم اجتماعی*، ترجمه نیک گهر، عبدالحسین، انتشارات
- ساجدی، سعید (۱۳۸۸) *اصول و قواعد مقابله با جنگ نرم*، دانشکده اطلاعات و امنیت دانشگاه جامع امام حسین (ع)
- سیاوشی، رضا حسین (۱۳۹۲) رساله *طراحی الگو برنامه ریزی بسیج دانش آموزی با تاکید بر مقابله با جنگ نرم*، دانشگاه جامع امام حسین (ع).

سیف، اله مراد (۱۳۹۱) «*الگوی اقتصاد مقاومتی جمهوری اسلامی ایران*»، فصلنامه علمی پژوهشی آفاق امنیت، ش ۱۶

شارپ، جین (۱۳۸۳)، *از دیکتاتوری به دموکراسی*، ترجمه و انتشار محدود: معاونت طرح و بررسی‌های استراتژیک، تهران: وزارت اطلاعات، خرداد ۱۳۸۳.

عبدالله خاتی، علی (۱۳۸۵)، *رویکردها و طرح‌های آمریکایی درباره ایران*، موسسه فرهنگی تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران

عبدوس، حامد (۱۳۸۹) *قدرت نرم و انقلاب رنگی به مثابه جمهوری اسلامی*، با مقدمه اصغر افتخاری دانشگاه امام صادق (ع)

غضنفری، کامران (۱۳۸۰)، *آمریکا و براندازی جمهوری اسلامی ایران*، تهران: نشر کیا
 فرهادی، محمد (۱۳۸۹). رساله دکتری *تبیین و بررسی تأثیر فرهنگ و تفکر بسیجی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران* بر اساس تفکر مقام معظم امامت و ولایت، رساله دکتری، دانشگاه عالی دفاع ملی

فوکویا، فرانسیس، «*پایان تاریخ و واپسین انسان*»، ترجمه علیرضا طیب مجله سیاست خارجی ش ۲ و ۳ تهران دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه

قمشه‌ای، محمد رضا (۱۳۸۹)، *فرمان براندازی*، انتشارات ساحل اندیشه تهران
 متقی، ابراهیم (۱۳۸۷) *روایایی غرب معاصر با جهان اسلام*، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
 متقی، ابراهیم (۱۳۸۸)، «*مدیریت جنگ نرم در فضای عدم تعادل*»، فصلنامه علمی، پژوهشی مطالعات راهبردی بسیج ش ۴۳

مددی، علی (۱۳۸۹) *نظرسنجی‌های خارجی انتخابات دهم ریاست جمهوری*، مرکز اسناد انقلاب اسلامی

مرادی، حجت‌الله (۱۳۹۱)، رساله دکتری، *الگوسازی روحیه و عزم ملی در جنگ‌های مدرن*، دانشگاه دفاع ملی

مقام معظم رهبری در دیدار با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی و نخبگان علمی و فرهنگی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۸/۶/۴.

مقام معظم رهبری در مشهد مقدس در جمع زائران امام رضا (ع) (۱۳۹۲/۱/۱)
 مقام معظم رهبری، *خطبه نماز جمعه تهران* (۱۳۸۸/۴/۳/۲۹، ۱۴۸۸/۹/۱۳۸۸، ۵/۵ و ۱۳۸۸/۱۰/۱۷)
 نائینی، علی محمد (۱۳۹۱) *اصول و مبانی جنگ نرم*، نشر ساقی، تهران
 نائینی، علی محمد (۱۳۹۱) رساله دکتری *راهبردهای مقابله با جنگ نرم فرهنگی*، دانشگاه جامع امام

حسین (ع)

نائینی، محمدعلی (بهار ۱۳۸۷)، مقالات برگزیده بسیج و قدرت نرم: «معنا و مقام قدرت و تهدید نرم در مطالعات امنیتی»، تهران: پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج - دانشگاه امام صادق (ع)، بهار.

هانتیگتون، ساموئل (۱۳۸۴)؛ *نظریه برخورد تمدن‌ها*؛ ترجمه مجتبی امیری، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران

هانتیگتون، ساموئل (۱۳۸۴)؛ *نظریه برخورد تمدن‌ها*؛ ترجمه مجتبی امیری، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران،

Almond Gabriel A. and pawell G. Bingham, Comparative politics (System prosses and policy), second edition, little, Brown and company 1978.

Francis Fukuyama, The end of history and the last Man (New York: thefreepress, 1992

Nye Joseph S, Soft Power, Book Review, Futurecastonline Magazine, 2004, Vol. 6, No. 9, at: www.Futurecasts. Com

Richard N. Haass "Toward Greater Democracy in the Muslim World" the Washington Quarterly Vol. 29 Summer 2003' p 147

Sharp, Gene. from dictatorhhp the Democracy; a Conceptual for liberation, Boston: The Albert Einstein Institution, 1993-

Tomlinson. 1999. globalized culture the triumph of the mest in skelten and allen culture & globalchange London routledge. London routledge.

Whitley, Gary. L, Psyop Operation in the 21 Century, US Army War College, 2000.

